

Одговорност за ратне злочине

Мисија ОЕБС-а у Босни и Херцеговини прати и извјештава о поступцима у предметима ратних злочина, да би обезбиједила објективну и тачну оцјену способности правосудног система да процесуира кривичне предмете на ефикасан и брз начин, у складу са стандардима заштите људских права. Мисија такође подржава правосудни систем у Босни и Херцеговини у комуникацији са заједницама, да би се повећала транспарентност и ниво информисања јавности у области ратних злочина и правосуђа.

Процесуирање предмета ратних злочина у Босни и Херцеговини

Судови и тужилаштва у Босни и Херцеговини (БиХ) раде на предметима ратних злочина од краја рата, који је трајао од 1992. до 1995. године. У 2003. години, новоосновани Суд БиХ и Тужилаштво БиХ добили су надлежност над овим предметима и знатан број предмета - њих преко сто - успјешно је процесуиран од 2005. године, када су те двије институције почеле са радом. Осим тога, поступци у предметима ратних злочина још су у току у већем броју судова у ентитетима и Брчко дистрикту БиХ, јер закони и политике које су на снази у БиХ предвиђају процесуирање мање сложених предмета пред правосудним органима у ентитетима.

Од 2004. године, Мисија ОЕБС-а у БиХ пратила је око 200 поступака у предметима ратних злочина, злочина против човјечности и геноцида пред домаћим судовима БиХ. Главни циљ Мисије у овој области је пружање објективне и тачне оцјене способности правосудног система да процесуира ове предмете на ефикасан и брз начин, у складу са стандардима поштовања људских права. Мисија и даље активно ради на скретању пажње на потребу за јачањем капацитета и ефикасности судова и тужилаштва у ентитетима и стварању услова да институције на државном нивоу и даље добијају одговарајућу подршку и ресурсе.

Државна стратегија за рад на предметима ратних злочина

Садашње процјене указују да у БиХ има 1.300 неријешених предмета ратних злочина, који обухватају, неких, 8.000 оsumњичених. Уз снажну подршку Мисије израђена је Државна стратегија за процесуирање предмета ратних злочина с циљем да правосуђе у БиХ у рад узме ове неријешене предмете, те је усвојена у децембру 2008. године. Током овог процеса, Мисија је активно заговарала успостављање јасног и ефикасног механизма за уступање мање сложених предмета

на ентитете, да би се омогућило Суду БиХ и Тужилаштву БиХ да свој рад усредсриједе на најсложеније предмете.

Мисија је такође предузела конкретне кораке у пружању подршке стратешком процесу, на примјер, развијању Базе података незавршених предмета – што је софтверско помагало, које ће служити као централизована база података за предмете ратних злочина пред Тужилаштвом БиХ и омогућити “мапирање”, тј. обједињавање података и обима посла, што би помогло одређивању броја и природе предмета погодних за процесуирање. Заузврат, то ће омогућити одређивање приоритета и одабир предмета које је могуће кривично процесуирати, у складу са критеријумима одређеним у Државној стратегији за рад на предметима ратних злочина.

Увођење активности *outreach* у вези са процесуирањем предмета ратних злочина

Недостатак информација доступних јавности о правосудном систему БиХ, створио је погрешне преоцјене јавности у погледу процесуирања предмета ратних злочина и способности домаћег правосуђа да поступа у овим предметима. Оваква ситуација допринијела је порасту неповјерења грађана према правосудном систему, чија је посљедица био недостатак воље за сарадњом са судовима и тужилаштвима. Ово је нарочито проблематично када је у питању рад на рјешавању предмета ратних злочина и успостављању потпуне владавине права у БиХ.

Као дио напора, који се улажу у давање подршке примјени активности *outreach* у судовима и тужилаштвима, Мисија редовно одржава дијалог између актера из међународних и домаћих правосудних система, укључујући представнике МКСЈ-а, Суда БиХ, Тужилаштва БиХ, те судије, тужиоце, чланове организација грађанског друштва, као и новинаре. Ови скупови резултирају потребним и корисним дебатама о унапређењу транспарентности, *outreach* и подршци жртвама

и свједоцима. Мисија такође подржава пројекте које спроводе организације грађанског друштва, чији је циљ унапређење разумевања и поверења јавности у процесуирање предмета ратних злочина у БиХ.

Предмети по Правилу 11bis

У контексту Излазне стратегије Међународног кривичног суда за бившу Југославију (МКСЈ), МКСЈ је органима власти БиХ уступио шест предмета са десет оптужених из Хага, у складу са Правилу 11bis Правилника о поступку и доказима МКСЈ-а (предмети по Правилу 11bis). У складу са захтјевом Канцеларије Тужилаштва МКСЈ-а, и у складу са својим мандатом, Мисија је прихватила обавезу праћења и извјештавања о предметима уступљеним према Правилу 11bis.

Мисија је Канцеларији Тужилаштва МКСЈ-а поднијела око 60 редовних извјештаја о овим предметима, који обухватају информације о процесуирању сваког појединог предмета, те свој рад усредсређују на питања из области поштовања права оптужених лица, као и на позитивне помаке, који су учињени у овом погледу. Сви извјештаји су преведени на службене језике БиХ, те дистрибуирани домаћим представницима власти и правосуђа. По завршетку процесуирања посљедњег предмета по Правилу 11bis, 2011. године, Мисија је дала оцјену да је рад на овим предметима показао способност правосудног система БиХ да процесуира предмете ратних злочина на правичан и ефикасан начин, без обзира на нека проблематична питања на која указују извјештаји Мисије.

Изградња капацитета и имплементација наслеђа

Како се рад на предметима према Правилу 11bis постепено смањивао, Мисија је спровела и пројекат, под називом: Изградња капацитета и имплементација наслеђа. Циљ овог пројекта био је да се створе услови да се стручне способности службеника у правосуђу унапређују кроз координиране напоре институција за едукацију. Пројекат је имао у виду

стварне потребе службеника, у исто вријеме омогућавајући да се предузму мјере за успостављање механизма који ће домаћим правосудним практичарима, практичарима МКСЈ-а и онима из држава региона, омогућити да тијесно сарађују једни са другима, на један координиран и одржив начин.

У склопу овог пројекта објављена су три тематска извјештаја о питањима која су у вези са процесуирањем предмета ратних злочина у БиХ (видјети испод). У 2009. години, у Сарајеву је одржана прва радионица о најбољим праксама рада које се користе у преношењу знања и изградњи капацитета у процесуирању предмета ратних злочина. Мада је овај пројекат завршен, Мисија наставља да сарађује са домаћим органима власти и практичарима из правосуђа на питањима изградње капацитета и преношења знања са МКСЈ-а, кроз пројекат, под називом: Правда и ратни злочини, који финансира Европска комисија, а заједно су га од 2010. до 2011. године спровели МКСЈ, Канцеларија ОЕБС-а за демократске институције и људска права и Међурегионални институт Уједињених нација за истраживање криминала и правде.

Тематски извјештаји о процесуирању предмета ратних злочина

У 2011. години, Мисија је објавила свој најновији извјештај, под називом: *Постизање правде у Босни и Херцеговини: Процесуирање предмета ратних злочина од 2005. до 2010. године*. У извјештају се износе резултати праћења судских поступака против појединаца оптужених за геноцид, злочине против човјечности и ратне злочине како на државном тако и на ентитетском нивоу, у периоду од 2005. до 2010. године. У њему се разматра у којој мјери је правни оквир за процесуирање ратних злочина допринио постизању правде у овим предметима, као и свеукупној ефикасности правосудног система у БиХ. У извјештају се такође разматра напредак постигнут у примјени Државне стратегије за рад на предметима ратних злочина. *Постизање правде у БиХ* наставља се на претходне јавне извјештаје Мисије о предметима ратних злочина у БиХ, који су доступни на: www.oscebih.org.

Мисија ОЕБС-а у Босни и Херцеговини помаже БиХ у испуњењу обавеза које је она преузела као држава чланица ОЕБС-а, као и напредовању ка остварењу свог декларисаног циља придруживања евроатлантским интеграцијама тако што јача безбједност и стабилност, путем завршетка изградње мира унутар дејтонског оквира, те развија инклузивни политички дискурс и демократски одговорне институције које поштују разноликост, промовишу консензус и поштују владавину права. Мисија има свеобухватан и интегрисан приступ путем свог присуства на терену, што одсликава нагласак који је стављен на развијање кохезивних заједница и на правовремену идентификацију препрека напретку.